

ESIMESE ASTME KOHTU OTSUS (teine koda)

6. juuli 2005 *

Kohtuasjas T-148/04,

TQ3 Travel Solutions Belgium SA, asukoht Mechelen (Belgia), esindajad:
advokaadid R. Ergec ja K. Möric, hiljem advokaat B. Lissoir,

hageja,

versus

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: L. Parpala ja E. Manhaeve, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

kostja,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

keda toetab

Wagon-Lits Travel SA, asukoht Brüssel (Belgia), esindajad: advokaadid F. Herbert ja H. Van Peer ning *solicitor* D. Harrison, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

menetlusse astuja,

mille esemeks on esiteks komisjoni otsuste, millega jäeti hagejaga sõlmimata turismibüroo teenuste osutamise lepingu osa nr 1, mis oli teate 2003/S 143 129409 esemeks, ning anti sellest tulenevad õigused teisele ettevõttele, tühistamise nõue, ja teiseks hagejale tema pakkumise tagasilükkamisega tekkinud kahju hüvitamise nõue,

EUROOPA ÜHENDUSTE ESIMESE ASTME KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja esimees J. Pirrung, kohtunikud N. J. Forwood ja S. S. Papasavvas,

kohtusekretär: vanemametnik J. Palacio González,

arvestades kirjalikus menetluses ja 8. märtsi 2005. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

otsuse

Õiguslik raamistik

- 1 Komisjoni teenuslepingute sõlmimisele kohaldatakse nõukogu 25. juuni 2002. aasta määruse nr 1605/2002 (EÜ, Euratom), mis käsitleb Euroopa ühenduste üldelarve suhtes kohaldatavat finantsmäärust (EÜT L 248, lk 1; ELT eriväljaanne 01/04, lk 74) (edaspidi „finantsmäärus”), esimese osa V jaotist, samuti komisjoni 23. detsembri 2002. aasta määruse nr 2342/2002 (EÜ, Euratom), millega kehtestatakse finantsmääruse rakenduseeskirjad (EÜT L 357, lk 1; ELT eriväljaanne 01/04, lk 145) (edaspidi „rakenduseeskirjad”), sätteid. Need sätted tulenevad ühenduse selle valdkonna direktiividest, täpsemalt teenuslepingute puhul nõukogu 18. juuni 1992. aasta direktiivist 92/50/EMÜ, millega kooskõlastatakse riiklike teenuslepingute sõlmimise kord (EÜT L 209, lk 1; ELT eriväljaanne 06/01, lk 322), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. oktoobri 1997. aasta direktiiviga 97/52/EÜ (EÜT L 328, lk 1; ELT eriväljaanne 06/03, lk 3).
- 2 Finantsmääruse artikli 100 lõige 1 sätestab, et „kooskõlas valiku- ja lepingu sõlmimise kriteeriumidega, mis on eelnevalt sätestatud pakkumise kutse dokumentides, ja hankelepingute sõlmimise korraga otsustab eelarvevahendite käsutaja, kellega leping sõlmitakse”. Finantsmääruse artikli 97 lõige 2 ja rakenduseeskirjade artikli 138 lõike 1 punkt b ja lõige 2 näevad ette, et lepinguid võib sõlmida majanduslikult soodsaima, nimelt parima kvaliteedi ja hinna suhtega pakkumise alusel.

- 3 Finantsmääruse artikli 100 lõige 2 sätestab:

„Tellija teeb kõikidele taotlejatele ja pakkujatele, kelle taotlused või pakkumised on tagasi lükatud, teatavaks tehtud otsuse [...] Teatavaid andmeid ei ole siiski vaja avalikustada, kui see takistaks õigusnormide kohaldamist, oleks vastuolus üldiste huvidega või kahjustaks riigi osalusega või eraettevõtjate õigustatud ärihuve või võiks moonutada nendevahelist ausat konkurentsi.”

- 4 Rakenduseeskirjade artikli 139 lõige 1 näeb ette, et „kui teatava lepingu puhul tunduvad pakkumishinnad ebaharilikult madalad, nõuab tellija enne selliste pakkumiste tagasilükkamist ainult sel põhjusel kirjalikke täpsustusi pakkumise koostisosade kohta, mida ta asjakohaseks peab, ning kontrollib neid pärast osapoolte nõuetekohast ärakuulamist, võttes arvesse esitatud selgitusi”.

- 5 Rakenduseeskirjade artikli 146 lõige 4 sätestab, et „käesoleva määruse artiklis 139 nimetatud ebaharilikult madalate hindadega pakkumiste puhul nõuab hindamiskomisjon kogu olulist teavet pakkumise koostise kohta”.

Vaidluse aluseks olevad asjaolud

- 6 13. jaanuari 1999. aasta raamlepingu 98/16/IX.D.1/1 alusel tellis komisjon oma Brüsselis asuvatele teenistujatele äriühingult Belgium International Travel turismibüroo teenuseid. Leping oli sõlmitud esialgselt kaheks aastaks õigusega pikendada

lepingut kolm korda ühe aasta kaupa, seega ajavahemikuks 1. aprillist 1999 kuni 31. märtsini 2004. Kõnealune leping loovutati 27. veebruari 2001. aasta lisalepinguga hagejale.

- 7 30. mail 2003 Euroopa Ühenduste Teataja S-seerias (EÜT 2003, S 103) viite ADMIN/D1/PR/2003/051 all avaldatud hanketeatega kuulutas komisjon välja piiratud menetluse kohase pakkumiskutse turismibüroo teenuste osutamiseks teenistuselähetuste korraldamisel ametnikele ja teenistujatele ning kõigile teistele isikutele, kes reisivad institutsioonide ja ühenduse organisatsioonide arvel või nõudmisel.
- 8 Toimiku materjalidest nähtub, et komisjon tühistas pakkumiskutse teatavate ühenduse institutsioonide loobumise tagajärjel.
- 9 Kooskõlas finantsmääruse ja rakenduseeskirjadega avaldas komisjon 29. juulil 2003 Euroopa Ühenduste Teataja S-seerias (EÜT 2003, S 143) viite 2003/S 143-129409 all piiratud menetluse kohase uue pakkumiskutse turismibüroo teenuste osutamiseks teenistuselähetuste korraldamisel ametnikele ja teenistujatele ning kõigile teistele isikutele, kes reisivad teatud institutsioonide ja ühenduse organisatsioonide arvel või nõudmisel (hanketeate jagu II.1.6). Leping koosnes teatavast arvust osadest, millest igaüks vastas teenuse osutamise kohale, mille hulka kuuluvad Brüssel (osa nr 1), Luksemburg (osa nr 2), Grange (osa nr 3), Ispra (osa nr 4), Geel (osa nr 5), Petten (osa nr 6) ja Sevilla (osa nr 7).
- 10 28. novembri 2003. aasta tähtitud kirjaga esitas hageja komisjonile pakkumise nimetatud lepingu osadele nr 1, 2, 3, 5, 6 ja 7.

- 11 24. veebruari 2004. aasta kirjaga teavitas komisjon hagejat, et tema pakkumist lepingu osale nr 1 (edaspidi „osa nr 1” või „vaidlusalune leping”) ei võetud arvesse, kuna tema pakkumise kvaliteedi ja hinna suhe oli madalam kui valitud pakkumisel. 24. veebruari 2004. aasta kiri täpsustab:

„Peale meie pakkumise kutsele saabunud pakkumiste läbivaatamist teatame Teile kahetsusega, et Teie pakkumist kõnealuse lepingu osadele nr 1, 2, 3 ja 7 ei võeta arvesse. Teie pakkumise tagasilükkamist õigustavad põhjendused on alljärgnevad:

Osa nr 1 (Brüssel)

Teie pakkumise kvaliteedi ja hinna suhe (51,55) on madalam sellest, mille pakkus äriühing, kellega lepingu sõlmimiseks tehakse ettepanek (87,62) [...]”

- 12 Hageja palus 8. märtsi 2004. aasta kirjaga komisjonilt täpsemat teavet vaidlusaluse lepingu jaoks väljavalitud pakkumise valimise kohta. Samuti nõudis hageja, et komisjon peataks käesoleva lepingu sõlmimise ning et komisjon ei sõlmiks väljavalitud ettevõtjaga lepingut.

- 13 16. märtsi 2004. aasta kirjaga esitas komisjon hagejale andmed 24. veebruari 2004. aasta vaidlusaluse lepingu sõlmimata jätmise otsuse põhjenduste ning teise ettevõtjaga lepingu sõlmimise otsuse kohta (edaspidi vastavalt „sõlmimata jätmise otsus” ja „sõlmimise otsus”). Komisjon täpsustas eelkõige, et kvaliteedi ja hinna analüüsi käigus sai hageja pakkumine 51,55 punkti, samal ajal kui väljavalitud pakkumine, mille esitas äriühing Wagon-Lits Travel (edaspidi „WT” või „menetlusse

astuja”), sai 87,62 punkti, ja et järelikult oli WT pakkumine majanduslikult kõige soodsam ning õigustas vaidlusaluse lepingu sõlmimist selle ettevõtjaga. Komisjon märkis samuti, et kuigi WT pakkumine oli võrreldes hageja omaga hinnatasemelt selgelt soodsam (WT-I indeks 100 ja hagejal indeks 165,56), see „ei paistnud olevat ebatavaliselt madal ja et seega ei olnud vaja kohaldada [rakenduseeskirjade] artiklit 139”.

- 14 17. märtsi 2004. aasta faksiga tegi komisjon hagejale ettepaneku pikendada turismibüroo teenuseid käsitleva raamlepingu 98/16/IX.D.1/1 kehtivust ajavahemikuks 31. märtsist 2004 kuni 27. juunini 2004 kaasa arvatud.
- 15 19. märtsi 2004. aasta kirjaga põhjendas komisjon eespool viidatud raamlepingu kehtivuse pikendamise taotlust, täpsustades, et uuele lepingupoolele, st WT-le valimistulemuste teatavakstegemine ja uue lepingu jõustumine saab aset leida vaid nimetatud raamlepinguga ettenähtud tähtpäeval. Kirjas täpsustati, et „tähtaegade tõttu, mida on võimatu lühendada ja mis on komisjonist ning lepingupoole tahtest sõltumatud, saab kohustuste üleminek uuele lepingupoolele toimuda ja uus leping jõustuda alles [hagejaga sõlmitud] lepingu korralisel lõppemisel”.
- 16 22. märtsi 2004. aasta faksiga teavitas hageja komisjoni, et ta ei soovi raamlepingut pikendada ning et järelikult kehtib leping kuni 1. aprillini 2004.
- 17 23. ja 26. märtsi 2004. aasta kirjaga palus komisjon kaasata menetlusse hageja selleks, et ta edastaks WT-le „reisijate profiilide” arvestusraamatud, mille ta oli koostanud eesmärgiga „tagada teenistussõlmitud osakonna teeninduse järjepidevus”. 25. ja 31. märtsi 2004. aasta kirjaga teavitas hageja komisjoni, et ta keeldub WT-le nimetatud profiile edastamast.

- 18 31. märtsil 2004 sõlmis komisjon WT-ga lepingu turismibüroo teenuste osutamiseks Brüsselis. Leping jõustus 1. aprillil 2004 lisaklausliga, mis võimaldas uuel lepingupoolel osutada teenust *ex-plant* (oma büroode kaudu) üleminekuperioodil 1. aprillist kuni 19. maini 2004.

Menetlus ja poolte nõuded

- 19 26. aprillil 2004 esitas hageja Esimese Astme Kohtule hagiavalduse, milles palub esiteks tühistada sõlmimata jätmise otsus ja sõlmimise otsus ning teiseks hüvitada kahju, mis talle nende kahe otsuse tõttu on tekkinud.
- 20 26. aprillil 2004 esitas hageja vastavalt Esimese Astme Kohtu kodukorra artiklile 76a taotluse kohtuasja lahendamiseks kiirendatud menetluse korras. Esimese Astme Kohus lükkas 10. juuni 2004. aasta otsusega taotluse tagasi.
- 21 26. aprillil 2004 esitas hageja Esimese Astme Kohtule eraldiseisva dokumendina ajutiste meetmete kohaldamise taotluse, millega ta palus esiteks lükata edasi sõlmimata jätmise otsuse ja sõlmimise otsuse täitmine ning teiseks anda komisjonile korraldus võtta vajalikke meetmeid, et peatada sõlmimise otsuse või sõlmitud lepingu mõju selle otsuse tulemusel. Esimese Astme Kohtu presidendi 27. juuli 2004. aasta määrusega lükati hageja taotlus tagasi ning selle menetlusega seotud kulude küsimus jäeti edaspidiseks lahendamiseks.

- 22 9. juunil 2004 esitas WT Esimese Astme Kohtule taotluse käesolevasse menetlusse astumiseks komisjoni nõuete toetuseks. Esimese Astme Kohtu teise koja esimehe 14. juuli 2004. aasta määrusega rahuldati menetlusse astumise taotlus. WT esitas menetlusse astuja seisukohad ning teised osapooled esitasid määratud tähtaja jooksul seisukohtadele oma märkused.
- 23 Ettekandja-kohtuniku ettekande alusel otsustas Esimese Astme Kohus avada suulise menetluse ja Esimese Astme Kohtu kodukorra artiklis 64 sätestatud menetlust korraldava meetmetena nõuda komisjonilt vastust mitmele küsimusele ja nõuda WT-lt esiteks vastust ühele küsimusele ja teiseks kõnealuse pakkumismenetluse raames tehtud rahalise ja tehnilise pakkumise mittekonfidentsiaalse koopia esitamist. 9. veebruari 2005. aasta kirjaga esitas komisjon vastused Esimese Astme Kohtu küsimustele ning 14. veebruari 2005. aasta kirjaga esitas WT nõutud dokumendi ning vastuse Esimese Astme Kohtu küsimustele.
- 24 Hageja palub Esimese Astme Kohtul:
- tühistada sõlmimata jätmise otsus;
 - tühistada sõlmimise otsus;
 - tuvastada, et komisjoni ebaseaduslik tegevus on põhjustanud vea, mis toob kaasa komisjoni vastutuse;

- nõuda komisjonilt Esimese Astme Kohtu kodukorra artikli 64 alusel välja tema valduses olevad lepingu osa nr 1 sõlmimisega seotud dokumendid;
- saata asi tekkinud kahju hindamiseks tagasi komisjonile;
- mõista kohtukulud välja komisjonilt.

25 Komisjon palub Esimese Astme Kohtul:

- jätta hagi tervikuna rahuldamata;
- jätta kohtukulud hageja kanda.

26 Menetlusse astuja palub Esimese Astme Kohtul:

- jätta hagi rahuldamata;
- jätta kohtukulud hageja kanda.

Tühistamisnõuded

- 27 Hageja tühistamisnõuded tuginevad sisuliselt kahele väitele. Esimene väide tuleneb rakenduseeskirjade artikli 146 rikkumisest ning rahalise pakkumise hindamisel tehtud ilmsest kaalutusveast. Teine tuleneb pakkumise kvaliteedi hindamisel tehtud ilmsest kaalutusveast.

1. Esimene väide, mis tuleneb rakenduseeskirjade artikli 146 rikkumisest ning rahalise pakkumise hindamisel tehtud ilmsest kaalutusveast

Poolte argumentid

- 28 Hageja on arvamusel, et komisjon, leides, et WT pakkumine ei olnud ebaharilikult madala hinnaga ning et seetõttu ei olnud ta kohustatud nõudma WT-lt olulist teavet pakkumise koostisosade kohta, on rikkunud rakenduseeskirjade artiklit 146, võttes arvesse, et rakenduseeskirjade artikkel 139 ei ole käesoleval juhul kohaldatav.
- 29 Hageja leiab, et WT pakkumise hind oli 42% madalam hageja ja veel kõrgema hinnapakkumise teinud kolmanda pakkuja esitatud pakkumiste keskmisest, kusjuures hinna osas oli hageja pakkumise indeks 165,56 ning kõige kõrgema hinnapakkumise indeks 181,13. Nimetatud suure erinevuse tõttu pidanuks komisjon järeldama, et WT pakkumine on ebaharilikult madala hinnaga, teades, et 8. märtsi 2004. aasta kirjaga teavitas hageja komisjoni oma kahtlustest WT pakkumise sisu usaldusväarsuse suhtes.

- 30 Hageja rõhutab, et isegi kui komisjonil on oluline kaalutusõigus asjaolude osas, mida tuleb võtta arvesse lepingu sõlmimise otsuse tegemisel pärast pakkumismenetlust, kontrollib ühenduse kohus siiski menetlusnormide ja põhjendamiskohustuse järgimist, asjaolude sisulist paikapidavust ning ilmse kaalutusvea ja võimu kuritarvituse puudumist (Esimese Astme Kohtu 27. septembri 2002. aasta otsus kohtuasjas T-211/02: Tideland Signal v. komisjon, EKL 2002, lk II-3781, punkt 33).
- 31 Selles osas meenutab hageja, et Esimese Astme Kohus on leidnud oma 25. veebruari 2003. aasta otsuses kohtuasjas T-4/01: Renco v. nõukogu (EKL 2003, lk II-171, punkt 76), et nõukogu „peab [...] kontrollima tervikuna kahtlust äratavate pakkumiste usaldusväärsust ja tõsidust ning sel eesmärgil nõudma vajaduse korral teavet kahtlustäratavate üksikute hindade kohta, iseäranis siis, kui neid on palju“, ning lisaks „asjaolu, et hageja pakkumine loeti vastavaks pakkumiskutse dokumentidele, ei vabasta nõukogu kohustusest sama artikli alusel kontrollida pakkumise hindu, juhul kui pakkumiste kontrollimise käigus ja pärast nende vastavuse esialgset hindamist ilmnesisid kahtlused hindade usaldusväärsuse suhtes”.
- 32 Käesoleval juhul rõhutab hageja, et turismibüroo teenuste hind lepingu iga osa eest koosneb esiteks asjaajamiskuludest (*management fee*), mis kujutavad endast reisibüroole makstavat tasu ühenduse institutsioonide ja ametite töötajaskonna sõitude korraldamisega seotud asjaajamiskulude eest, ning teiseks tehinguga seotud kuludest (*transaction fee*), mis kujutavad endast reisibüroole makstavat tasu isikute, kes ei kuulu ühenduse institutsioonide ja ametite töötajaskonna hulka, kuid kes siiski reisisid ühenduse institutsioonide ja ametite nõudel, sõitude korraldamisega seotud halduskulude eest.
- 33 Hageja meenutab, et asjaajamiskulud koosnevad palgakuludest, halduskuludest ning üldkuludest. Hageja väidatel moodustavad palgakulud enamiku asjaajamiskuludest ning järelikult lepingu osaga nr 1 seotud turismibüroo teenuste hinnast. Samuti on hageja oma rahalises pakkumises hinnanud, et palgakulud moodustavad 79,5%

asjaajamiskuludest. Kuna turismibüroo teenuste hind koosnes peamiselt palgakuludest, pidi komisjon hageja arvates leidma, et WT pakutud hind on ebaharilikult madal.

34 Nimetatud põhjustel leiab hageja, et ainus võimalus palgakulude ning seega hinnapakumise alandamiseks oleks olnud hageja pakutuga võrreldes märgatavalt vähendada lepingu täitmisega seotud isikute arvu või nende palkasid. Selline vähendamine tooks kindlasti kaasa teenuse kvaliteedi languse.

35 Esiteks rõhutas hageja palga osas, et pakkumise kutse dokumentides oli ette nähtud, et turismibüroo teenuste osutamine peab toimuma ühenduse institutsioonide ja ametite ruumides. Lepingu täitmisega seotud isikute töölepingutele kohaldatakse seega Belgia õigust, mis näeb töölepingute jaoks ette miinimumpalga.

36 Teiseks leidis hageja lepingu täitmisega seotud isikute osas, et teenuse kvaliteedi tagamiseks on nõutav 39 isiku töölevõtmine. Kuivõrd personalikulusid ei ole võimalik vähendada, saab WT esitatud pakkumise ning kahe teise pakkuja pakkumiste märkimisväärse hinnaerinevuse tõttu järeldada, et tegemist on ebaharilikult madala hinnaga pakkumisega. Hageja märgib, et isegi kui on võimalik esitada hageja pakkumisest soodsam pakkumine, oleks 42% suurune erinevus igal juhul raskesti põhjendatav.

37 Peale selle toob hageja välja, et komisjon on ekslikult pööranud tähelepanu sõlmitavate tehingute hulgale ning asjaajamiskuludele, kuna nimetatud tingimus ei sisaldu pakkumise kutse dokumentides. Siinjuures rõhutab hageja, et lepingu osade

nr 1 ja nr 2 sõlmitavate tehingute hulga ning osade eelarvete vahel puudub igasugune võrdelisus. Osa nr 2 eelarve on tegelikult vaid 12,58% osa nr 1 eelarvest. Lisaks moodustab osa nr 2 eelarve vaid 22,8% osa nr 1 jaoks kavandatust.

- 38 Lõpuks leiab hageja, et komisjon ei ole tuginenud pakkumise kutse dokumentides ette nähtud tingimustele, vaid muudele tingimustele, nimelt esiteks asjaajamiskuludele ning teiseks sellele, et komisjon on võtnud arvesse WT esitatud kaasamissüsteemi kui ka WT tehnilisi ja logistilisi vahendeid.
- 39 Komisjoni hinnangul ei ole WT esitatud pakkumine ebaharilikult madal ning seetõttu ei ole rakenduseeskirjade artikli 139 kohaldamine vajalik. Sõna „tunduma” kasutamine rakenduseeskirjade artiklis 139 viitab ühenduse seadusandja tahtele anda tellijale pakkumismenetluses ulatuslik kaalutusõigus. Veelgi enam, komisjon märgib, et samast artiklist tuleneb, et ebaharilikult madal pakkumine ei ole iseenesest õigusvastane, kuna on võimalik arvestada põhjendusi, mis selgitavad pakkumise ebaharilikult madalat hinda.
- 40 Komisjon rõhutab, et hageja ning WT pakutud tehinguga seotud kulude keskmise hinna vahel puudub oluline erinevus, samal ajal kui mõlema pakkuja pakkumiste asjaajamiskulud erinevad oluliselt.
- 41 Palgakulude osas hindas WT vajalike isikute arvu, nii nagu ta seda pidi tegema, tuginedes eriti „iga-aastasele keskmisele tehingute hulgale operaatori kohta”. Lisaks tõi komisjon välja, et ühes teises pakkumises oli esitatud väiksem nõustajate arv kui see, mille esitas hageja. Mis puutub kuludesse isiku kohta, siis rõhutab komisjon, et WT pakkumine oli soodsa hinna poolest teisel kohal, samal ajal kui hageja esitatud hind oli kõige kõrgem.

- 42 Üldkulude osas oli WT pakkumine oluliselt soodsam kui hageja oma.
- 43 Hindamiskomisjon võttis samuti arvesse erinevaid parameetreid, et hinnata pakkumiste sidusust asjaajamiskulude osas. Esiteks võrdles hindamiskomisjon tehingu „teenistuselähetus” keskmisi kulusid, mis hüvitatakse asjaajamiskulude arvelt, tehingu „muu reisimine” keskmiste kuludega, mis hüvitatakse tehinguga seotud kulude arvelt. Need keskmised kulud olid vastavalt 32,94 eurot võrreldes 14,37 euroga hageja puhul ning 16 eurot võrreldes 15,66 euroga WT puhul. Teiseks võrdles hindamiskomisjon lepingu osaga nr 1 (Brüssel) seotud asjaajamiskulusid osa nr 2 (Luksemburg) kuludega, lähtudes kummagi osa suhtelisest mahust. Analüüsi tulemusel selgus, et lepingu osaga nr 1 seotud WT asjaajamiskulud olid 3,64 korda suuremad kui lepingu osale nr 2 pakutud asjaajamiskulud 3,56 korda suurema hulga teenistuselähetuste kohta. Hageja asjaajamiskulud olid omakorda osas nr 1 suuremad, kuna viimased olid 7,89 korda suuremad kui osale nr 2 pakutud asjaajamiskulud 3,56 korda suurema hulga teenistuselähetuste kohta.
- 44 Seda analüüsi silmas pidades leidis komisjon, et WT pakkumine oli realistlik, tasakaalustatud ning proportsionaalne. Komisjon rõhutas, et ta tugines objektiivsetele ning pakkumiste vahel võrreldavatele parameetritele, mis võimaldasid ka hinnata sidusust pakkumise tehnilise sisu ning hinnataseme vahel.
- 45 Komisjon rõhutas samuti asjaolu, et ta võttis arvesse WT kaasamissüsteemi (turismibüroo poolt läbiräägitud piletite ostuhinnalt võrreldes Rahvusvahelise Lennutranspordi Assotsiatsiooni (*International Air Transport Association*; edaspidi „IATA”) hindadega saadud soodustuste jagamine turismibüroo ja komisjoni vahel). Komisjon leidis seega, et kaasamissüsteem on tähtis esiteks võimaliku sissetuleku, mille pakkuja saab lisaks teenustasule diskonteerida, hindamisel ning teiseks asjaajamiskuludega seoses pakkumise majandusliku tasakaalu hindamisel.

- 46 Sarnaselt komisjonile leiab WT, et komisjon tõestas, et viis läbi detailse ning täpse uurimise ning WT pakkumine ei tundunud seega ebaharilikult madala hinnaga.

Esimese Astme Kohtu hinnang

- 47 Kõigepealt tuleb meenutada, et komisjonil on ulatuslik kaalutusõigus asjaolude osas, mida tuleb võtta arvesse lepingu sõlmimise otsuse tegemisel pärast pakkumismenetlust, ning et Esimese Astme Kohtu tegevus peab piirduma siiski menetlusnormide ja põhjendamiskohustuse järgimise, asjaolude sisulise paikapidavuse ning ilmse kaalutusvea ja võimu kuritarvitamise puudumise kontrollimisega (Esimese Astme Kohtu 24. veebruari 2000. aasta otsus kohtuasjas T-145/98: ADT Projekt v. komisjon, EKL 2000, lk II-387, punkt 147, ja Esimese Astme Kohtu 26. veebruari 2002. aasta otsus kohtuasjas T-169/00: Esedra v. komisjon, EKL 2002, lk II-609, punkt 95).
- 48 Peale selle tuleb märkida, et finantsmääruse artikli 97 kohaselt „[l]epinguid võib sõlmida enampakkumise või majanduslikult soodsaima pakkumise valimise abil”. Rakenduseeskirjade artiklis 138 sätestatud „[m]ajanduslikult soodsaim pakkumine on parima hinna ja kvaliteedi suhtega pakkumine, võttes arvesse lepingu esemega põhjendatud kriteeriume”.
- 49 Lisaks sellele tuleneb rakenduseeskirjade artiklist 139, et tellijal on siis, kui talle tunduvad pakkumishinnad ebaharilikult madalad, kohustus enne pakkumise tagasilükkamist lasta pakkujal selgitada või isegi põhjendada oma pakkumist. Kui eelnevalt on kahtlus, et pakkumine ei ole usaldusväärne, tekib kohustus kontrollida pakkumise tõsidust, kusjuures tuleb silmas pidada, et nimetatud artikli peamiseks eesmärgiks on, et pakkujat ei kõrvaldata menetlusest, ilma et tal oleks olnud võimalus põhjendada ebaharilikult madala hinnaga tundunud pakkumise sisu.

- 50 Seega on rakenduseeskirjade artikli 146 kohaldamine seotud rakenduseeskirjade artikli 139 kohaldamisega, kuna hindamiskomisjon on vaid siis, kui pakkumise hind tundub viimati nimetatud artikli tähenduses ebaharilikult madal, kohustatud nõudma olulist teavet pakkumise koostisosade kohta, enne kui ta vajaduse korral selle tagasi lükkab. Vastupidiselt hageja esitatule ei ole rakenduseeskirjade artikkel 146 kohaldatav juhul, kui pakkumise hind ei tundu vastavalt nimetatud määruse artiklile 139 ebaharilikult madal. Seega, kuna käesolevas asjas puudus hindamiskomisjonil kavatsus lükata tagasi WT pakkumine, sest hindamiskomisjoni ei tundunud pakkumise hind ebaharilikult madal, puudus vajadus kohaldada rakenduseeskirjade artiklit 139.
- 51 Vaidlusalust lepingut puudutavas küsimuses nähtub pakkumise kutse dokumentide artiklist 6, et „iga osa kohta sõlmitakse leping pakkujaga, kes esitab osutatavate teenuste kvaliteeti ning pakutavaid hindu arvestades majanduslikult kõige soodsama pakkumise”. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ei pea kõik lepingu sõlmimise kriteeriumid tellija poolt majanduslikult kõige soodsama pakkumise väljaselgitamisel olema ilmtingimata puhtalt majandusliku iseloomuga, kuna ei ole võimalik välistada, et tegurid, mis ei ole puhtalt majanduslikud, võivad mõjutada pakkumise väärtust selle tellija jaoks (Euroopa Kohtu 17. septembri 2002. aasta otsus kohtuasjas C-513/99: Concordia Bus Finland, EKL 2002, lk I-7213, punkt 55, ja eespool viidatud kohtuotsus Renco v. nõukogu, punkt 67).
- 52 Käesolevas asjas koosneb turismibüroo teenuste hind kahest peamisest osast: i) asjaajamiskuludest, mis kujutavad endast igakuist palgakulude, halduskulude ning üldkulude kogusummat, ning ii) tehinguga seotud kuludest, mis kujutavad endast turismibüroole makstavat tasu ühenduse institutsioonide ja ametite nõudel reisivate isikute sõitude korraldamisega seotud halduskulude eest.
- 53 Esimese Astme Kohus viitab sellele, et hageja ei vaidle vastu WT pakutud asjaajamiskuludele, vaid vaidlustab ainult eespool nimetatud pakkumise asjaajamis-

kulude summa. Seega tuleb välja selgitada, kas komisjon on asjaajamiskulude igakülgisel hindamisel rahalise sisu osas teinud ilmse kaalutlusvea, kusjuures WT asjaajamiskulude pakkumine oli kõige odavam ning hageja oma kõige kallim pakkumine, kaks järgmist pakkumist jäid aga nende mõlema vahele.

Palgakulud

- 54 Palgakulud arvutatakse ühelt poolt töötajate arvu ning teiselt poolt iga töötajaga seotud kulude alusel.
- 55 Esiteks tuleb töötajate arvu osas märkida, et see arv võib olla pakkumismenetluse esemeks olevate teenuste kohaseks täitmiseks nõutavate vajaduste võimaliku alahindamise kasulik näitaja. Sellegipoolest ei saa taolist arvulist näitajat käsitleda otsustavana, kuna pakkuja struktuurilise korralduse tõhusus võib põhjendada töötajate väiksemat arvu.
- 56 Käesolevas asjas tuvastas Esimese Astme Kohus, et WT toetus vajalike töötajate arvu hindamisel „iga-aastasele keskmisele tehingute hulgale operaatori kohta”, kusjuures arvestus põhines objektiivsel ja realistlikul kriteeriumil. WT viitas vastusena Esimese Astme Kohtu kirjalikule küsimusele, et ta pidas osa nr 1 puhul vajalikuks töötajate arvuks 29, kuigi ta teadis, et ühes teises pakkumises esitatakse veel väiksem arv.

- 57 Hageja hinnang, mille kohaselt on teenuste osutamiseks vaja 39 isikut, ei ole asjakohane, kuna ei ole välistatud, et teised pakkujad on eelkõige tänu tulemuslikumale tegutsemisviisile ning suuremale tehnilisele konkurentsivõimele võimelised pakkuma töötajate madalamat arvu.
- 58 Esimese Astme Kohus leidis seega, et hageja ei ole õiguslikult piisavalt tõendanud, et WT hinnang töötajate arvu osas oleks sobimatu ning et viimane oleks seda arvu alahinnanud.
- 59 Teiseks tuleb iga töötajaga seotud kulude osas meenutada, et WT pakkumine iga töötaja kohta oli soodsa hinna poolest teisel kohal, samal ajal kui hageja esitatud hind oli kõige kõrgem.
- 60 Seda sedastust silmas pidades nähtub, et WT ei olnud ainus äriühing, kes hindas osa nr 1 vajadust väiksemaks kui hageja pakutud kulud. Lisaks võis asjaolu, et teine pakkuja tegi iga töötaja kohta väiksemate kuludega pakkumise kui väljavalitud pakkuja, toetada tellija hinnangut, et WT pakutud hinnad ei olnud ebaharilikult madalad.
- 61 Esimese Astme Kohus märgib, et hageja vaidlustas vaid asjaolu, et WT pakkus kas ebapiisava arvu töötajaid või viimastele ebaharilikult madala palga. Sellegipoolest tuleb märkida, et hageja ei ole tõendanud, et komisjon on hindamisel teinud ilmse kaalutusvea. Järelikult võis tellija tuvastada, et WT pakutud töötajate arv on loogiline ning et vastuvõetud pakkumise hind ei ole ebaharilikult madal.

Halduskulud

- 62 Halduskulude osas nähtub pakkumise kutse dokumentide lisast 2, et need kulud koosnevad esiteks kuludest, mis on seotud sellega, et turismibüroo võtab tasu ajavahemikul alates tarnija arvete tasumisest turismibüroo poolt kuni turismibüroo arvete tasumiseni komisjoni poolt, ja teiseks kõikidest muudest kohustustest ning asjaajamiskuludest, mis on seotud sisustusega, bürootarvetega, hooldusega ning lepingu täitmise eesmärgil informatsiooni- ja sidevahendite kasutamisega.
- 63 Hageja ei ole esitanud tõendeid selle kohta, et WT kavandatud halduskulud olid ebaharilikult väikesed, vaid hageja on oma kirjalikes seisukohtades piirdunud nende kulude koostisosade määratlemisega, selgitamata, mille poolest on WT neid ebaharilikult madalaks hinnanud.

Üldkulud

- 64 Üldkulude osas tuleb märkida, et komisjon võis sedastada, et WT pakkumises esitatud üldkulud olid märksa väiksemad kui hageja pakkumises. Seda asjaolu silmas pidades tuleb märkida, et pakkujad tuginevad kulude kavandamisel oma praktikale ning kogemustele. Seega ei saa hageja hinnangut käsitleda standardina, kuna iga pakkuja organisatsiooniline iseärasus võib selgitada väiksemaid kulusid.

- 65 Lisaks püüdis WT komisjoni arvates „hoida kulud võimalikult väikesed, tagades samas kõrge kvaliteedi tänu infrastruktuurile ning tehnoloogiatele, mis on arenenud tootmistehnika tõttu väga tulemuslikud”. Kirjalikust vastusest Esimese Astme Kohtu küsimusele nähtub, et komisjon arvestas eriti asjaolu, et WT oli võimeline pakkuma nii teenuste osutamise seisukohalt end enim õigustavaid kulude vähendamise lahendusi kui ka samas uuenduslikke informatiivseid lahendusi. Peale selle võimaldas WT pakkumise tehniliste ja logistiliste allikate ammendav kirjeldus komisjonil jõuda selgusele, et kasutatud infrastruktuur ning väljaarendatud vahendid olid teenuste tõhususe tagamisel suunatud tulemuslikkusele ning kulude vähendamisele. Ka tehnilises pakkumises oli esiplaanil soodsaima hinnaga parima teenuse osutamise soov.
- 66 Sellest tulenevalt ning nende näitajate valguses on Esimese Astme Kohus arvamusel, et komisjon püüdis kontrollida, kas üldkulud tagavad kavandatavate teenuste kohase osutamise ning kas vastuvõetud pakkumine oli usaldusväärne ning tõsine.
- 67 Niisamuti tuleb märkida, et hindamiskomisjon kontrollis asjaajamiskulude sidusust, võrreldes esiteks tehingu „teenistuslähetus” keskmisi kulusid, mis tasuti asjaajamiskulude arvelt, tehingu „muu reisimine” keskmiste kuludega, mis hüvitatakse tehinguga seotud kulude arvelt. See analüüs näitas, et need kulud olid hageja pakkumises peaaegu kaks korda suuremad kui tehingu keskmised kulud, mis hüvitati tehinguga seotud kulude arvelt (32,94 eurot 14,37 euro kohta) vastupidiselt WT pakkumisele, milles kulud erinesid teineteisest väga vähe (16 eurot 15,66 euro kohta).
- 68 Teiseks võrdles hindamiskomisjon lepingu osa nr 1 (Brüssel) ning lepingu osa nr 2 (Luksemburg) asjaajamiskulusid, pidades silmas iga osa võrdelist hulka. WT pakkumine võis niisiis näida tellijale usaldusväärne, kuna lepingu osa nr 1 asjaajamiskulud olid 3,64 korda suuremad lepingu osale nr 2 pakutud asjaajamisku-

ludest ning seda 3,56 korda suurema teenistuselähetuste mahu juures ehk seega oli olemas põhjendatud suhe, millest ei ilmne pakutud hindade sidususe puudumine. Seevastu tundusid hageja asjaajamiskulud lepingu osale nr 1 palju suuremad, kuna viimased olid 3,56 korda suurema mahu juures 7,89 korda suuremad lepingu osale nr 2 pakutavast.

- 69 Esimese Astme Kohus märgib, et hageja vaidlustab suhtelise võrdluse, kuid ei tõenda, et see oleks ekslik, kusjuures komisjon on vastupidiselt hageja väidetule toetunud sellele võrdlusele vaid seetõttu, et jõuda vastuvõetud pakkumise sidususes selgusele, mitte mingil juhul aga selleks, et sõlmida leping osa nr 1 suhtes. Järelikult võis komisjon jõuda järeldusele, et WT pakkumise asjaajamiskulud on tõsised ja usaldusväärsed.

Kaasamissüsteem

- 70 Sarnaselt komisjoniga tuleb leida, et pakkumise kvaliteedi uurimisel võeti arvesse kaasamissüsteemi näitamaks, et komisjon ei pidanud pakkumist õigusega eba-
harilikult madalaks. Seda elementi kasutati rahalise pakkumise kui terviku usaldusväärsuses ning tõsiduses veendumiseks, mitte aga lepingu sõlmimise kriteeriumina. Võttes arvesse, et iga soodustus, mille teenuse osutaja saab, toob endaga kaasa komisjoni kasuks võrdväärse hüvitise ning kuna käesolevas asjas nägi WT pakkumine kaasamissüsteemis osalejale ette täiendavast tulust olulise osa, võis komisjon jõuda järeldusele asjaajamiskulude majanduslikus tasakaalus.
- 71 Eespool toodust ei nähtu, et komisjon oleks teinud ilmse kaalutusvea, leides, et WT rahaline pakkumine oli majanduslikult kõige soodsam, olemata siiski eba-
harilikult madal. Järelikult tuleb esimene väide lükata tagasi.

2. Teine väide, mis tuleneb tehnilise pakkumise kvaliteedi hindamisel tehtud ilmsest kaalutlusveast

Poolte argumendid

- 72 Hageja leiab, et komisjon on teinud ilmse kaalutlusvea, andes osutatavate teenuste kvaliteedi kohta kõige kõrgema hinde (87,62 punkti 100-st) WT pakkumisele. Tema arvates ning selleks, et selgitada kõrgema hinde saamist, pidi WT pakkumisel seoses turismibüroo teenustega olema mitte ainult olulisi kvaliteeditagatisi, vaid samuti hageja pakutust kõrgemaid kvaliteeditagatisi. WT pakkumine ei taga hageja arvates mitte mingil juhul osutatavate teenustele piisavat kvaliteeti.
- 73 Hageja leiab, et WT-I, kes võttis tööle 14 oma varasemast 35 töötajast, puudus teenuste osutamise hea kvaliteedi tagamiseks vajalik töötajaskond.
- 74 Hageja viitab sellele, et raamlepingu täitmisel ehk ajavahemikus 1. aprillist 1999 31. märtsini 2004 ei ole teenuste osutamise käigus talle ette heidetud ühtegi puudust. Siinkohal meenutab hageja, et 6. detsembri 2001. aasta sisearuandes tunnustas komisjoni teenistuslähetuste üksuse juht hageja turismibüroo teenuste kohast osutamist, rõhutades selle „igakülgset positiivset” iseloomu. Seega on hageja arvamusel, et tema pakkumine vastab täielikult tehnilistes kirjeldustes esitatud nõuetele.
- 75 Hageja rõhutab, et komisjon teadis juba enne lepingu täitmisele asumist, et WT ei suuda kolme kuu jooksul ehk ajavahemikul, mis vastab ühele kaheksandikule lepingu esialgsest kestusest, tagada teenuste kohast osutamist. Hageja väidab, et

tehniliste kirjelduste 1. lisa seab turismibüroo teenuste osutamise kohustuslikuks tingimuseks teenuse osutamise ühenduse institutsioonide ruumides, kusjuures lepingu võib üles öelda, „kui tegelikult ei asutud lepingut täitma kolme kuu jooksul alates selleks ettenähtud kuupäevast”. Hagejat hämmastab ka see, et WT sai kvaliteedi osas kõrgeima hinde, kuigi pakkumiste hindamise hetkel oli ette näha, et WT ei suuda kolme kuu jooksul lepingut täita.

- 76 Hageja on arvamusel, et WT-ga sõlmiti leping osale nr 1, järgimata nõudeid tehnilistes kirjeldustes, mille 1. lisa sätetatakse, et pakkumiste vastuvõetavuse tingimuseks on tõendi esitamine selle kohta, et pakkujatel on sõidupiletite väljaandmiseks vajalikud load, ja täpsustatakse, et IATA litsentsinumber (edaspidi „IATA-litsents”) on nõutav enne lepingu täitmisele asumist. 31. märtsil 2004 WT-ga sõlmitud lepingut asuti täitma aga 1. aprillil 2004, kuigi WT-l ei olnud võimalik seda litsentsinumbrit esitada. Seetõttu on hageja arvamusel, et ta on ainus pakkuja, kes järgis tehnilisi kirjeldusi seoses IATA-litsentsiga.

- 77 Komisjon on omakorda arvamusel, et ta hindas tehniliste pakkumiste kvaliteeti kooskõlas tehniliste kirjelduste ning enne pakkumiste avamist kehtestatud hindamisreeglitega, tegemata seejuures ilmset kaalutlusviga.

- 78 Võimatuse kohta kindlustada lepingu täitmine ajavahemikus 1. aprillist kuni 27. juunini 2004 märgib komisjon, et peale hageja ei olnud ükski lepingupool kuue nädala jooksul alates lepingu sõlmimise otsuse vastuvõtmisest ning vähemalt ühe kuu jooksul alates lepingu allkirjastamiseks ettenähtud kuupäevast võimeline täitma komisjoni ruumides teenuste osutamiseks vajalikke administratiivseid ja tehnilisi formaalsusi. Seetõttu palus komisjon hagejal jätkata teenuste osutamist, millest aga viimane keeldus.

- 79 Komisjon rõhutab, et äärmiselt kiireloomulise olukorra tõttu, mis on tekkinud asjaomasest tellijast sõltumatute ettenägematute sündmuste tagajärjel, mis võivad ohustada ühenduste huve, pidi ta kohaldama rakenduseeskirjade artikli 126 lõike 1 punki c. Seetõttu sõlmis ta kõnealuse lepingu lisaklausliga, mis võimaldas uuel lepingupoolel osutada teenust *ex-plant*, st oma büroode kaudu, üleminekuperioodil 1. aprillist kuni 19. maini 2004, mitte aga kolme kuu jooksul, nagu väidab hageja.
- 80 Siinkohal meenutab komisjon, et ta pidi toime tulema olukorraga, kus hankest loobus ootamatult mitu institutsiooni, sh Euroopa Parlament ja Euroopa Kohus. Tehnilistes kirjeldustes ei sätestatud käesolevas asjas ühtegi täpset kuupäeva teenuse osutamisele asumise kohta peale selle, et leping tuleb sõlmida enne 30. juunit 2004 ning et pakkumised on kehtivad 2. detsembrist 2003 alates 9 kuu jooksul. Lisaks oli WT alati võimeline täitma vaidlusalust lepingut, mille täitmisele pidi asutama hiljemalt 1. juulil 2004.
- 81 Komisjon vaidlustab veel väite, mille kohaselt ta olevat institutsioonidevahelise pakkumismenetluse ajal olnud sisuliselt teadlik institutsioonide loobumise tõttu tulenevatest raskustest. Tegelikult kerkisid tehnilised ning administratiivsed probleemid, mis tegid võimatuks lepingu täitmise *in-plant* alates 1. aprillist 2004, päevakorda alles WT-ga peetud 8. märtsi 2004. aasta koosolekul. Seega olid komisjoni arvates probleemid teada alles pärast pakkumismenetluse lõppemist, mil komisjonil tekkis kohustus leida sobiv lahendus.
- 82 Komisjon viitab sellele, et tehniliste kirjelduste järgi oli IATA-litsents nõutav alles enne lepingu täitmise algust ehk pärast pakkumismenetluse lõppemist. Lisaks sellele ei olnud litsents kvaliteedi hindamise kriteeriumiks.

- 83 WT vaidlustab asjaolu, et esialgsele/olemasolevale lepingupoolele tuleb automaatselt anda kõige kõrgem hinne.
- 84 WT viitab IATA-litsentside osas sellele, et tal on üleilmne litsents, mis katab tema tegevuse Belgias, ning et igal tema bürool on IATA-litsents. WT leiab, et mitte ühelgi pakkujal peale hageja ei saanud olla litsentsi komisjoni ruumides asuvate teenuse osutamise kohtade osas. Lisaks rõhutab WT, et tehniliste kirjelduste 1. lisast nähtub (tingimus 2.2), et lepingu täitmiseks vajaliku IATA-erilitsentsi numbri olemasolu ei olnud mingil juhul pakkumiste vastuvõetavuse tingimuseks.
- 85 Lõpuks meenutab WT töötajate arvu osas, et ta täitis hanketeates sätestatud tingimust. Nimelt oli tema käsutuses Belgias vähemalt 70 töötajat, kusjuures enamikul töötajatest oli tehniliste kirjelduste 1. lisa artiklis 5.2 ette nähtud ametialane kvalifikatsioon.

Esimese Astme Kohtu hinnang

- 86 Esmalt tuleb meenutada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tuleb pakkumiste kvaliteeti hinnata pakkumiste eneste alusel ning mitte võtta aluseks kogemusi, mis pakkuja on omandanud tellijaga varem sõlmitud lepingute raames, või tugineda sellistele valikukriteeriumitele nagu osalejate tehnilised võimed, mida kontrollitakse juba taotluste valiku järgus ning mida ei saa uuesti võtta arvesse pakkumiste võrdlemise eesmärgil (Euroopa Kohtu 20. septembri 1988. aasta otsus kohtuasjas 31/87: Beentjes, EKL 1988, lk 4635, punkt 15, ja eespool viidatud kohtuotsus Esedra v. komisjon, punkt 158).

- 87 Käesolevas asjas tuleneb tehniliste kirjelduste artiklist 6, et lepingu sõlmimise kriteeriume on arvuliselt kaks, nimelt osutatavate teenuste kvaliteet ning pakutud hinnad. Pakkumiste kvaliteeti iseloomustavad neli kriteeriumi: i) töötajaskond, ii) tehnilised ja logistilised vahendid, iii) teabe käitlemine ja edastamine ning iv) läbirääkimistel parimate hindade saavutamise võime.
- 88 Seega ei saa hageja omandatud kogemus olla takistuseks teise pakkuja pakkumisele, kes on võimeline pakkuma teenuseid kõrgema kvaliteediga kui hageja ning kes täidab kohaselt oodatava kvaliteedi neli nõutavat kriteeriumi.
- 89 WT pakkus osale nr 1 töötajate arvuks 29, samal ajal kui hageja pakkus töötajate arvuks 39. WT hinnang võis tunduda komisjonile usaldusväärne, kuna on teada, et WT võib põhjendada võrreldes hagejaga töötajate väiksemat arvu oma tulemuslikkuse ning tõhususega, nagu ta on neid asjaolusid selgitanud ühes kirjalikus vastuses Esimese Astme Kohtule ning nagu on mainitud eespool punktis 65, ilma et see tooks kaasa teenuste osutamise oodatava kvaliteedi languse.
- 90 Peale selle tuleb märkida, et ei finantsmäärus ega ka rakenduseeskirjad nõua, et pakkujal oleks tööpoolest oma pakkumise esitamise hetkel töötajaskond, et täita lepingut, mis tulevikus võidakse temaga sõlmida. Nimelt peab iga väljavalitud pakkuja olema võimeline osutama teenuseid pakkumismenetluse tulemusel sõlmitavas lepingus sätestatud kuupäeval, mitte aga enne, kui leping on temaga lõplikult sõlmitud. Kui nõuda, et pakkujal oleks oma pakkumise esitamise hetkel nõutav arv töötajaid, viiks see sel ajal lepingupooleks oleva pakkuja eelistamisele kohe ning muudaks ka pakkumismenetluse mõttetuks. Käesolevas asjas oli vaid tehnilistes kirjeldustes nõutud, et pakkujal oleks pakkumise esitamise hetkel Belgias vähemalt 70 töötajat, see tingimus oli WT-l täidetud.

- 91 Tuleb meenutada, et lepingu täitmise raskused, millega seisis silmitsi WT, kes ei olnud võimeline saama nõutavat IATA-litsentsi ning seega osutama alates 1. aprillist 2004 teenuseid komisjoni ruumides, olid seotud teatavate institutsioonide loobumisega, mis tingis vajaduse korraldada teine pakkumise menetlus, ning et raskused tekkisid alles pärast lepingu sõlmimist. Need raskused ilmneseid alles 8. märtsil 2004 komisjoni ja WT koosolekul. Seega ei ole asjakohane hageja argument, mille kohaselt WT lepingu täitmise raskused kolme esimese kuu jooksul ei õigustanud kõrge hinde saamist ning komisjon pidanuks nende tõttu WT-ga sõlmitud lepingu üles ütlema.
- 92 Tehniliste kirjelduste lisaks oleva lepingu projekti seletuskirja kohaselt on lepingu ülesütlemine, vastupidiselt hageja väidetule, institutsiooni jaoks vaid üks valikuvõimalustest. Käesolevas asjas otsustas komisjon siiski, et kõnealuseid teenuseid ei osutata ülemäärase hilinemisega ning et nende osutamine ei ole toonud endaga kaasa vastuvõetamatut viivitust, teades muu hulgas, et WT alustas teenuste osutamist 1. aprillil 2004 lisalepinguga hiljem kokkulepitud ning kohandatud tingimustel.
- 93 Peale selle ei kujutanud tehniliste kirjelduste kohaselt teenuste vahetu osutamise võime endast kvalitatiivset hindamiskriteeriumi, kuna seal oli nähtud ette vaid teenuste osutamise alustamise hiliseim võimalik tähtpäev, käesolevas asjas 1. juuli 2004. Seega ei saa asjaolu, et WT ei olnud võimeline alates 1. aprillist 2004 osutama siseteenuseid, kujutada tehniliste kirjelduste rikkumist, kuna viimane viitab üksnes teenuste osutamise alguse hiliseimale võimalikule tähtpäevale. WT osutas teenuseid *in-plant* alates 24. maist 2004, seega rohkem kui üks kuu enne tehnilistes kirjeldustes sätestatud tähtpäeva.
- 94 Lepingu täitmiseks vajaliku erilitsentsi osas on tehnilistes kirjeldustes sätestatud, et „lepingu täitmiseks vajalikku IATA-erilitsentsi numbrit kui ka turismibüroode asukohajärgsete pädevate kohalike võimude tõendit [...] nõutakse enne tegevuse alustamist [...]” (tehniliste kirjelduste 1. lisa (tingimus 2.2)). WT teatas kohtuistungil, et ta sai 10. mail 2004 A-litsentsi, mis on nõutav hiljem IATA-litsentsi saamiseks.

Käesolevas juhul sai WT IATA-litsentsi 18. mail 2004. Järelikult on WT täitnud tehnilistes kirjeldustes sätestatud nõuded, kuna tal oli see litsents enne 1. juulit 2004.

- 95 Rakenduseeskirjade artikli 126 lõike 1 punktis c on seoses läbirääkimistega menetluse kasutamiseга sätestatud: „[t]ellijad võivad kasutada väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetlust [...] niivõrd kui see on rangelt vajalik, kui ei ole võimalik muudest menetluste tähtaegadest kinni pidada äärmiselt kiireloomulise olukorra tõttu, mis on tekkinud asjaomastest tellijatest sõltumatute ettenägematute sündmuste tagajärjel ja mis võivad ohustada ühenduste huve”.
- 96 Asjaomastest tellijatest sõltumatute ettenägematute sündmuste osas tuleb märkida, et komisjon kuulutas teatud institutsioonide loobumise tagajärjel 29. juulil 2003 välja uue pakkumise menetluse, mille tõttu sattus ajakavast kinnipidamine ohtu. Komisjon selgitas oma vastuses Esimese Astme Kohtu kirjalikule küsimusele, et pärast seda, kui parlament andis oma nõusoleku hanketeate avaldamiseks, hakkas ta 3. juuni 2003. aasta koosolekul kahtema pakkumismenetluses osalemises. Nimelt väljendas ta kahtlusi lepingu sõlmimise kohta põhimõtte „osa iga linna kohta” alusel. 11. juuni 2003. aasta kirjaga teatas parlamendi personali peadirektor, et parlamendil ei ole võimalik saada tehnilisi kirjeldusi valmis enne 30. oktoobrit 2003. Parlamendi pakutud tähtajaga arvestamisel oleks kehtiva lepingu maksimaalset tähtaega, milleks oli 31. märts 2004, arvestades sattunud ohtu pakkumismenetluse läbiviimine. Parlament teatas 8. juulil 2003 oma loobumisest, mis tõi enesega kaasa ka teiste institutsioonide loobumise. Komisjon selgitas samuti, et tal ei olnud võimalik täpsustada hanketeates teenuste osutamisele asumise tähtpäeva, vaid ainult hiliseimat võimalikku tähtpäeva, kuna igal osal on oma iseärasused, eelkõige erinevad tähtajad, mis teevad kõikidele osadele ühise teenuste osutamisele asumise tähtpäeva määramise võimatuks. Peale selle sai komisjon alles 8. märtsi 2004. aasta koosolekul teada, et teenuste *in-plant* osutamiseks nõutava IATA-litsentsi saamise menetlus võtab aega ning võib seega põhjustada teatavat hilinemist teenuste osutamisel.

- 97 Selleks, et leevendada institutsioonide eelnevast loobumisest põhjustatud raskusi, palus komisjon hagejalt teenuste osutamist kuue kuni kaheksa nädala pikkusel üleminekuperioodil, millest aga viimane keeldus.
- 98 Seega ajakava, mis oli häiritud teatud institutsioonide ettenägematu loobumise tõttu ning hageja keeldumise tõttu osutada teenuseid üleminekuperioodil, ei võimaldanud Esimese Astme Kohtu hinnangul komisjonil tagada turismibüroo teenuste osutamise jätkumist lisalepingut sõlmimata, mis lubas WT-I osutada teenuseid *ex-plant* 1. aprillist kuni 19. maini 2004 lahendusena komisjoni ees seisnud kiireloomulisele olukorrale.
- 99 Lisaks nähtub, et komisjonil ei olnud kõnealustes loobumistes mingisugust rolli, sest ta ei vastutanud nende eest ning need olid tema jaoks ettenägematud, kuna parlamendi loobumine tuli ilmsiks alles pärast esialgset hanketeate avaldamist.
- 100 Ühenduste huvide ohustamise osas tuleb märkida, et käesolevas kohtuasjas kõne all olevate teenuste, mis puudutavad peaaegu 57 000 teenistuselähetust aastas, osutamise jätkumine on nii tähtis, et komisjon pidi tagama selle jätkumise läbirääkimistega hankemenetlust kasutades.
- 101 Esimese Astme Kohus sedastab, et pakkumise menetluse käigus ei kasutatud läbirääkimistega hankemenetlust. Seda menetlust kasutati üksnes pakkumismenetluse tulemusel sõlmitud ja 31. märtsil 2004 allkirjastatud põhilepingu juurde kuuluva lisalepingu sõlmimiseks. Arvestades hageja keeldumist üleminekuperioodil teenuste osutamisest, oli seega lisalepingu ainsaks ülesandeks võimaldada nende teenuste osutamist *ex-plant* ajavahemikus 1. aprillist 19. maini 2004.

102 Esimese Astme Kohus on samuti arvamusel, et pakkuja pidi tehnilistest kirjeldustest nähtuvalt olema võimeline osutama siseteenuseid mitte alates pakumiste esitamise tähtpäevast, vaid 1. juulist 2004. Kuna hageja keeldus lepingu pikendamisest peale raamlepingu lõppemist 31. märtsil 2004, oli komisjon sunnitud jõudma WT-ga kokkuleppele, et tagada teenuste osutamise jätkumine. Näib olevat õigustatud, et teenuste ennetähtaegne osutamine 1. aprillil 2004 tingis lepingu kohandamise, nii et teenust oli ajutiselt võimalik osutada *ex-plant*. Siinkohal tuleb samuti märkida, et WT ise vastas tehnilistes kirjeldustes sätestatud tingimustele, kuna ta oli võimeline osutama siseteenuseid alates 24. maist 2004, seega enam kui üks kuu enne tehnilistes kirjeldustes sätestatud hilisemat võimalikku tähtpäeva.

103 Järelikult tuleb sedastada, et rakenduseeskirjade artikli 126 lõike 1 punktis c sätestatud tingimused olid täidetud ning läbirääkimistega hankemenetluse kasutamine oli õigustatud.

104 Hageja viimase väite osas, mille ta esitas oma repliigis ning mis puudutas finantsmääruse artikli 89 lõikes 1 sätestatud võrdse kohtlemise ning diskrimineerimise keelu põhimõtete rikkumist, tuleb märkida, et kodukorra artikli 48 lõike 2 kohaselt ei või menetluse käigus esitada uusi väiteid, kui need ei tugine õiguslikele ja faktilistele asjaoludele, mis on tulnud ilmsiks menetluse käigus. Kuna seda väidet ei mainitud hagiavalduses ning kuivõrd tegemist ei ole asjaoluga, mis tulnuks ilmsiks menetluse käigus, tuleb see väide tunnistada vastuvõetamatuks.

105 Ülaltoodust ei nähtu, et komisjon oleks teinud esitatud tehnilise pakumise kvaliteedi hindamisel ilmse kaalutlusvea. Järelikult tuleb teine väide tagasi lükata.

3. Osa nr 1 sõlmimisega seotud dokumentide esitamise nõue

- 106 Esimese Astme Kohus nõudis menetlust korraldavate meetmete käigus teiste hulgas menetlusse astujalt tema pakkumisega seotud andmete esitamist. Seega hindas Esimese Astme Kohus otsuse tegemisel piisavaks toimikutes sisalduvaid andmeid, ilma et oleks vajalik komisjonilt nõuda, nagu taotleb hageja kodukorra artikli 64 alusel, osa nr 1 sõlmimisega seotud dokumentide esitamist.

Kahju hüvitamise nõue

- 107 Üaltoodust tuleneb, et komisjon ei ole teinud pakkuja valimisel ilmset kaalutusviga ning ei ole rikkunud ka finantsmääruse sätteid. Lisaks ei esita hageja ka mitte ühtegi muud asjaolu, mis erineks mõlemast väitest ning mis oleks õigusvastane, tuues endaga kaasa ühenduste vastutuse. Seega tuleb kahju hüvitamise nõue lugeda alusetuks, ilma et Esimese Astme Kohus peaks tegema otsuse selle vastuvõetavuse kohta.

- 108 Seega ning arvestades üaltoodut tuleb hagi jätta kogu ulatuses rahuldamata.

Kohtukulud

- 109 Kodukorra artikli 87 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna kohtuotsus on tehtud hageja kahjuks, mõistetakse kohtukulud, sh ajutiste meetmete kohaldamise menetluse kulud, vastavalt komisjoni ja menetlusse astuja nõuetele välja hagejalt.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ESIMESE ASTME KOHUS (teine koda)

otsustab:

- 1. Jätta hagi rahuldamata.**
- 2. Mõista kohtukulud, sh ajutiste meetmete kohaldamise menetluse kulud, välja hagejalt.**

Pirrung

Forwood

Papasavvas

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 6. juulil 2005 Luxembourgis.

Kohtusekretär

Koja esimees

H. Jung

J. Pirrung

Sisukord

Õiguslik raamistik	II - 2632
Vaidluse aluseks olevad asjaolud	II - 2633
Menetlus ja poolte nõuded	II - 2637
Tühistamisnõuded	II - 2640
1. Esimene väide, mis tuleneb rakenduseeskirjade artikli 146 rikkumisest ning rahalise pakkumise hindamisel tehtud ilmsest kaalutlusveast	II - 2640
Poolte argumendid	II - 2640
Esimese Astme Kohtu hinnang	II - 2645
Palgakulud	II - 2647
Halduskulud	II - 2649
Üldkulud	II - 2649
Kaasamissüsteem	II - 2651
2. Teine väide, mis tuleneb tehnilise pakkumise kvaliteedi hindamisel tehtud ilmsest kaalutlusveast	II - 2652
Poolte argumendid	II - 2652
Esimese Astme Kohtu hinnang	II - 2655
3. Osa nr 1 sõlmimisega seotud dokumentide esitamise nõue	II - 2661
Kahju hüvitamise nõue	II - 2661
Kohtukulud	II - 2661